

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4—, na po godine
K 2—, a na četvrt godine K 1—. S poštou stoji 48 filira
na godinu više, a u Ameriku K 1:40 na godinu više.
Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović

Uprava i upravnost nalazi se u „Samoborskoj tiskari“ S.
Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE primi uprava, a plača se za petiti redak u redakcijom dijelu po 20 fil. u oglašnom 10 fil. Za oglase, koji
se više puta uvršćuju, daje se znatan popust.

Nove se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA II.

U Samoboru, 15. rujna 1907.

BROJ 13.

Gospodarska izložba u Samoboru.

Naš je Samobor dosada slabo što izlagao, i malo je sudjelovao na gospodarskim izložbama. Iz ovoga mogao bi tko lako zaključiti da je produkcija u nas slaba i lošije kvalitete, naš okoliš da je kulturno zaostao i nema što da eksportira. Pa ipak tome nije tako. I u naših se gospodara očita sve veća težnja za napretkom i pravo natjecanje, tko će da više i što bolje proizvodi.

Mi smo srećom u vrlo povoljnim prilikama, jer su položaj i klimatički odnosi takvi, te nam omogućuju najbolji gospodarski napredak.

Glavni su u nas gospodarski produkti za eksport stoka, voće i vino.

Prilike su za stočarstvo povoljne, te možemo da držimo i ohranjujemo i najlemenite pasmine blaga. — Sto se tiče voćarstva i ovo lijepo napreduje, tako, te se u najkraćem vremenu može da razvije eksport voća na veliko. Već prošavše jeseni urodilo je u nas samo zimsko voće: jabuke i kruške preko 25 vagona.

Kako smo vinogradni kraj to je i proizvodnja vina na veliko, te nam mora vazda biti pred očima, kako da ovo u svakom pogledu — napose što se tiče izvoza — što bolje unapredimo.

No nastojanje naših gospodara treba da ide i zatim da upravo upozna i širu publiku i strani svijet s našim gospodarskim produktima. Treba da im osiguramo što bolju prođu kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu. Ovome bi se mnogo moglo pridonijeti upriličenjem gospodarske izložbe za naš kotar. Ovaka nam bi izložba dala podjedno pravu sliku i nama samima, da vidimo što imamo i

upoznamo eventualne nedostatke. Tako bismo mogli onda da podvostručenim marom pregnemo dalje naprijed, te da pogreške ispravimo.

Što je koja zemlja naprednija, to se i češće tamo upriličuju izložbe. Narod se natječe, da izvodi što više i što boljih produkata, da ih usavršuje, poboljšava i upoznaje s njim svoje i domaće i strane konzumante, da je lakše i bolje mogne unovčiti.

Stoga bi bilo prijeko poželjno da se pitanje prirede izložbe za naš kotar u Samoboru. Stane posve ozbiljno pretresati. Više naših ličnosti, koje se interesuju za napredak i razvitak našeg narodnog gospodara, već su se u užem krugu izjavile o potrebi ovake izložbe, pa se već i razvila neka mala debata o samom predmetu.

Mi sa naše strane možemo samo jedino i sa svom sigurnošću naglasiti, kako bi gospodarska izložba u Samoboru donijela bez svake sumnje najljepših plodova po napredak gospodarstva i njegovih prilika u čitavom našem kotaru.

C.

Samobor — lječilište.

Piše Bude pl. Budisavljević.

U samom je mjestu sjedište kotarske oblasti, kotarskoga suda, trgovinskog poglavarstva; u njem je župni ured sa župnom crkvom, pa red franjevački sa samostanom i sa drevnom crkvom, a i oko se po raznim glavicama bijeli nekih šest crkvičica malih.

Na položaju je povisina škola, a imaju i g'azbu, dvije čitaonice, pjevačko, vatrogasno, obrtničko društvo, pa i društvo za poljoprivredu, uz novčane zavode i druge udruge i uredbe, što dočekuju naprednu trgovinu. Više ovoga desno kraj ceste, što vodi k Aninomu perivoju na prostranoj, naokolo obzidanoj ravnini prava je dika mjestu vrlo pomno, vrlo dobro uredeno groblje, u kojem počivaju i kosti predaka dosta brojnih vlasteoskih porodica, što si poodavna sagradile i obgradile gospodare dvorce u Samoboru. Mene je namah prvih dana

srce povelo do ranoga groba odličnoga rodoljuba i književnika Ivana Perkovca, komu je zahvalan narod podigao veličljep spomenik, to remek-djelo od ruke našega kipara Rendića. Prateći pootima Ivana Trnskoga bio sam 1871. na sjajnom sprovodu neprežaljenoga pokojnika, s kojim sam se one i godinu prije tako reći dnevne sastajao u Zagrebu, kad-no je on već, doista trošna zdravila uređivao „Vijenac“. No o tom na drugom mjestu opširnije.

Već odgoj s groblja a po gotovo ako se uspneš Anin-dolom do perivoja ili odanle svrneš na lijevo putem do gostione poviše bujnih onih vinograda, uživat ćeš pravu slast, kad zaokružiš okom naokolo. Daleko onamo preko savske ravnice eno se k nebu uperili orijaški zvonici pravostolne crkve glavnoga grada hrvatske nam postojbine, a više grada izdižu se grbavi, doloviti obronci zverbačke gore pa rastu i rastu do na vrh Sljemena.

Ponaliyež žudnim gledom zamiće ti zrijeće prema „Savomu Zagorju“, što se je valovitim brdeljcima i prodoljicama ustalašalo poput sinjeg, na oluji uskipjelog mora, a još dalje na lijevo pomiljuju se tu kukasti rtovi, ta oblij bojkovi gorja na Štajeru. Pod tobom se nanizali rodni vinogradi a dolje se ravnim poljem vijuga čudjiva naša Sava. Na desno opet podalje poput mlade u crkvarskom rahu bijeli se ubavo selo uzvisitom brdeljkom: to je Sv. Nedjelja, prema kojoj su iz samoga Samobora još za franceske krateke vladavine kraj ceste zasadjene dva gusta reda visoka stabala. Niže Sv. Nedjelje već onamo k jugo-zapadu naskladišli se položiti humci i brdeljci, amo tamo po rebrima gustim grmom obrasli, sve do ljepušnoga Mirjovca.

Natrag li se a od gornjih vinograda stopa tvoja vrati k popodnevnu, još više će ti ponabreći oko na pogledu onoga prekrasnoga lanca gorja i podgorja. A tad se spusti, hodče-druže, od ozgo dolje k Aninomu perivoju u lagodnoj onoj brdskoj uvalici, začinjenoj i odveć čistom mirisavom crnogoricom, da na drugu, na zapadu stranu kreneš zavojitom uzbrdicom. Odanje se na desno zaputi ispod osamne crkvice sv. Ane i nad ovom a na strmu vrhu časne joj druge sv. Jurja, pa se ponadesno otiši k vidikovcu, okićenu topom olujnim. I sad stani, popostani, te još jednom okom svrni k Zagrebačkom gorju i Zagorju, k Štajerskom susjednom pogorju a i onamo preko Samobora k ljudskoj glavici ubavoga Stražnika. Gledni pa reci: nije li sve to božja ruka ispisala hajnom krasotom? Reci, ali ne uteći, bolan druge otančala živčevlja, naglo, već sjekni jačom voljom te se ogledaj ili bar zirni, poviti u stanište, boravište ljetno,

Prosjak.

Izvan grada na nekakoj tratinu protegao se prosjak. Odrpan, prijav, ukočena pogleda i cinkičkih poteza oko usana gledao je u bijeli božji svijet.

Zaklopio je na čas i vjede, ali san mu nije nikako htio na oči. Ovo ga ljudilo, to više, što mi nemilice sklo zavijati u praznom željcu, i što bi mi spavanje vrlo dobro došlo, da na čas zaboravi na ljudu glad, koja ga je počela a da muči.

— Oh, ova glad; da barem ne treba jesti! mislio odrpanac.

Ovo pitanje sa željcem još je najšakaljivije i radi njega mora čovjek da kojesta fotivljuje.

A nije mi baš htio ostati potrebe, da sada gladuje. Mogao je biti možda i sit, samo je trebalo više populjnosti, trebalo je posve duboko pognuti glavu. Ali to on nije umio; drugi njegovi prijatelji mogu možda i to; on nipošto... Najzad sve mora da ima svoje granice, preko kojih se ne smije prijeti...

Ta neka se samo uvaži, što se sve njemu danas zbilje

Na prvi ga vratima opravili; oni naprosti nemaju ništa za prosjake. Na drugima ga ispovali, da je previše glasno kucao. Na trećima nije tobože valjano pozdravio kuharice, i ostao praznih rukava... Na jednjim su mu vratima doviknuli, da je za rad sposoban, a za take nema milostinje. (A on najbolje zna, da su mu sile smalaksale!) U nekoj kući zaučupio mu je sluča pred nosom vrata i izderao se na njega surovo, da čeka...

On, — prosjak, inače slobodan čovjek i svoj gospodar, — nigdje nije smatrao nužnim, da se ponovo ispriča, da još jedared pokuša opravdati svoj dolazak, ili da kuharicu po drugi put oslovi sa „Ljubim ruke!“ To bi još samo trebalо!

Mjesto da još jednom pokuša na vratima i da svom govoru podade plačljiv i proračunan ton, on je svagđe okrenuo leda i pošao dalje.

Sada je gladan na ledini.

— Pravo mu je! — rekli bi mnogi, da znaju za uzrok njegove gladi. Prosjaci ne smiju biti takovi!

Znade on savim dobro, da bi tako kazali, i da bi izrekli tako nepravedan sud nad njime. No nešto ipak pri tome ne razumije, i time on neprestano razbijja svoju glavu.

— Kako to, da prosjaci ne bi smjeli imati baš nikakova ponosa u duši?... Zar nijesu i oni ljudi, vrijedni časti i poštovanja, za koje se moraju na svakom svom koraku da bore?... Ta tko bi i inače držao što do njih u širokom svijetu?

Tako je mislio taj prosjak, sirotini odrpanac od pete do glave. A tako bi on svima i kazao smjelo i otvoreno svoje stajalište, koji bi ga za nj pitali...

A bi li onda koga bilo, koji bi se njemu prosjaku usudio nasmijati u lice ili mu se narugati, što drži do čovječjega dostojanstva, i što je zadržao u sebi mrvu ponosa, makar i prosjatčkog ponosa?

Bogumil Toni.

U oči ti gledam...

U oči ti gledam — one sjajne oči
Iz kojih se sjeta sa ljubavlju toči...

I želim zaronit do dna u dubinu

Do kojega žesto uzdah moj se vinu,

Kada sam za onih prvih naših dana

U suzama vrelim, lica okupana

Isko usne tvoje — — — Gle, i danas tako

Ronio sam dugo... dugo pa i plako;

Lutao sam kô što putnik neznan luta,

Kad istinu traži sred trnovog puša —

Pa kad stigoh k meti, gdje se tajna krije,

Otkrio sam, što sam znao već od — prije...

Rudolf Franja Magjer.

Iz starih samoborskih vremena.

(Pabirek.)

1806. god. sklopila je samoborska općina ugovor sa Karloom Jakobi, direktorom tvornice porculana iz Krapine radi „bele zemlje“, koju će rečeni Jakobi kopati u brdu Stražniku. Ugovor traje na 3 godine, a tvornica će plaćati za svaku „preszichku“ bijele zemlje 42 krajceru. Jakobi je dužan unaprijed uplatiti u općinsku blagajnicu svatu, koju magistrat odredi, a onda će se na svršetku

dolje u Samobor sami, da ti bude voljko oko sreća. — A tad miruj, otpočini malko pa tek onda treni te okreći časkom nazad i uperi ravno k zapadu i to šumskim putem s koga ćeće zivevine naglo vododerno koritance dolje k prodolini. Ako su ti živci išto čvršći a ti sad tihano zapjevaj: „Onamo, onamo“ pa kroči k staromu gradu, k drevnoj gradini Stari grad zvanoj. Pišu knjige, da ju je još trinaestoga vijeka gradio kralj Otokar II. Premislović, kad-no bježe zavojšio na Ugarsku i srećno dobro do mora Jadranskoga. Mnogo, mnogo se je od onda izmenilo gospodara tvrdomu gradu i naše krvi i tude ruke, a redali i obredali se gospodari Okić-gradu, knezovi hrvatski, knezovi celjski, kapetani njemački. I Krištof Ungnad onđe gospodovao, pa grofovi Auersperzi, Erdödy, Kulmeri i najzad Montecuccoli, dok ruševna gradina nedospjela u domaće ruke, u vlastništvo trgovista samog.

S gradine je rajske pogled širom na okolo, onđe postoj duže pa uživaj, dā... A onda ćeć se spuštati niz dō i brzo ćeć saci, ta za malo časaka, k našemu zavodu, mrežajući mješovitom, davno nečišćenom bjelgoricom ali i odveć nizbrditim zavojima, na kojima valja čeć stopu ustaviti. Sašav u dō, eto te za tren oka preko mostića na cestu, kojom do mala zarubiš na lijevo prema Rudarskoj drazi.

U ovu se spušta još strmiji puteljak i ispod same gradine, a kad u nju kreneš, u onaj šumoviti hladoviti klanac, od mila bi opet zapjevao. Prostrana cesta k Rudama teče a sve odiše čistim šumskim zrakom. Oko ti s desna i s lijeva osvaja raznolika, šarolika zelen gusta lišća, a kroz pustu onu bjelgoricu ovdje-ondje trenom se promoli plaha srna ili za njom prhne vjetrogona rogati pratilac,

Blaženu tišinu prosijeca šaputljiv brbot bidske vode Gradne, i hladna i brza potoka, što veselo, kako već spomenuh, žubori posred mjeseta, ove godine još veselije, otkad mu brižna uprava korito pročistila.

Nijesi li uperio iza onoga prvog zavoja preko mostića k Rudarskoj drazi, to si mi jamačno utetivo odanele ravno gornjom cestom, gornjim krajem trgovšta prema Slapniku. E i odanje na desno vode dobri putevi kroz šumske guštine do zaleda Stražniku i drugamo, koliko ti drago, a u dnu dolje pod šumovitom humom slegla se sa tri strane zelena brdašca, da poput maloga rajića od svakoga oštrijega daha i zapaha čuvaju dražušni dvorac dvoje mlađih i njihovog ptiča-sokolića.

(Nastavit će se).

Nemarno polaženje škole.

Velika je to zapreka pravom napretku u školskoj obuci, kad djeca nemarno, neuredno i isprekidano polaze školu. Zadaje to briga i učitelju i dacima i roditeljima. Mnogi roditelji još nikako ne će da uvide, kolika je blagodat škola za njihovo dijete. Mjesto da ga s veseljem otpremaju danonice u školu, zadržavaju ga bez potrebe po čitave tjedne i mjeće kod kuće.

Pokušalo se i s dobra a gdjeđe i strože, da se prisile roditelji na marijivo šiljanje djece u školu. Ipak se pokazalo, da je taj rad bio slabo uspješan, a na mnogim mjestima upravo nikakav, pa je stoga i polazak škole u mnogim mjestima ostao nemaran.

Ovih je dana upravni odbor zagrebačke županije izdao naredbu, kojom bi se imalo polaženje pučke škole uređiti, te sprječiti, da ne bude toliko neopravdanih izostataka kod mlađih.

godine praviti obračun. Bude li se više zemlje iskopalo negoli iznosi položena svota, Jakobi će morati da nadoplati, u protivnom dogadaju uračunat će mu se višak u duću godinu.

Na Blaževu kao dan obnove magistratske a god. 1811. izabran je sucem opiduma Samobora: Josip Kocijančić. Za notara potvrđen je Josip Maršić s placom od 150 for. na godinu; za fiškuša Anton Merse, za kapetana Josip Prišlin. Prvomu se daje u ime plaće načinom „neodpisanim“ travnik pri „Preseki“, a potonjem trav-Petkovi kuti.

Juraj Ikančić optužen je 1811. poradi „špotnic“, nevaljaloga ponašanja, pijančovanja i „vu hiše razbijanja“.

Osuda: „Pokehdob na tulike opomenke, rešte i kaštige nikakvog poboljšanja dočekati nije moguće za kaštigu i željno poboljšanje Juraj Ikančić 6 batim podnesti mora“.

Sudac samoborski Peršin dobio je g. 1808. opis od suca više instancije Busana. Pismo započinje: Da si mi zdrav moj Peršin! Pokehdob najoštreša zapoved od presvetloga našega cesara došla je, da vsi Krajnici i Štajerci, koji vu kotaru našem se nahajaju, taki poloviti se imaju i zmed takve pet dečake se imenuju. (Sada se navode imena petorice mlađica, koji se imaju zaustaviti). To su sluge i djeti, koji su kod pojedinih gospodara.

Pazite i vi i ostali k magistratu spadajući, kakve neprilike, troškove i odgovore budete imati, ako prenapisano cesarsku kraljevsku zapoved marijivo jošće danas ne izpunite“ — završuje sudac svoj otpis i potpisuje ga sasvim ljubazno: Vaš sudac Busan.

Razlozi, koji su ponukali upravni odbor na ovaj čin, imaju se odbiti na dosadanje sporu rješavanje prijava proti nemarnim školskim polaznicima kao i na to, što su se take globe istom onda počele utjerivati, kada su dugim nizom mjeseci naraste do opremne visine, pa su stoga bile neutjerive ili pogubne za materijalni opstanak seljaka.

Ovim se postupkom nije ništa postizavalo.

Djeca ili nijesu uopće polazila škole ili ako se koje natjeralo iza više mjeseci u školu osjelišnjom globom, to je bilo naprosto nesposobno za napredak. U načinu je bilo već toliko zaostalo, te nije moglo da s uspjehom prati obuku a od učitelja se nije moglo tražiti, da ostavi čitav razred, pa da se napose bavi pojedinim nehađnjikom.

Roditelji ovakve djece plaćali su globe, a dijete im nije napredovalo, pa je to još više omražavalo školu i učitelje pred narodom, to više, što su se mnogi, koji su izricali kazan, rado izgovarali na učitelja kao da je on krivač, što se netko mora po zakonu prisiliti, da šalje svoje dijete marijivo u školu.

Upravni odbor odredio je stoga u predmetu postupka radi nemarnog polaženja škole, da se imade iskaz nemarnjaka svakih 8 dana dostavljati općinskom poglavarskom. Ovo imade u roku od 24 sata predati ovake iskaze općem panduru (lugaru), koji imade odmah slijedeće jutro privesti prijavljenu djecu u školu. Ako pandur ne nade dijete kod kuće, pripada mu posebna pristojba (od 40–60 fil., koju će unaprijed odrediti poglavarsko), ali ima slijedeći dan ići opet po dijete, u koju mu svrhu pripada za 20 fil. povećana odredbina i to sve dotle, dok dijete ne bude predvedeno u školu. U roku od 5 dana treba da su sva iskazana djeca prispijela u školu. Pristojba za pandura ima se odmah platiti.

Ovim načinom misli se stati na put prekomjernom i neopravdanom izostajajući od škole, a hoće se poštiti i seljaka od plaćanja većih globe, koje su se kraj dosadanog postupka lako nagomilale.

Upravni odbor vodile su u stvaranju ove naredbe jamačno dobre namjere, te skrb za školu, a ove su odredbe — budu li se valjano provadale — kadre, da znamenito smanje nemarni polazak školske djece, a time olakšaju teški a vele važni rad, što ga ima da ovrši škola kod svojih uzgajanika.

DOPISI.

U Rakovpotoku, 11. rujna.

U Vašem cijenj. listu javili ste ukratko o gradnji nove škole u našem selu. Dopustite, da Vas o stvari i potanju izvijestim.

Gradilište za novu školsku zgradu kupljeno je od ovdješnjeg vlastelina g. Ernesta Wenne-a za 2000 K. Pruža se nasuprotni vlastelinskog dvorca uz glavnu cestu, a nalazi se na mjestu, s kojega se otvara krasan vidik po dalekoj ravnini do sela Horvata, stupničke šume, te uz brdašce prema kapeli Srca Isusova.

Teško je bilo sklonuti vlasnika, da proda baš ovaj komad zemljišta, jer mu leži tik ispred kuće, i jer će mu se zatvoriti novom zgradom vidik prema jugo-zapadu. Ipak je popustio s obzirom na prosvjetnu svrhu, kojoj ima da služi nova zgrada, a školski odbor, da mu naknadi gubitak, kupio je od njega i jednu zgradu za 3200 K, koju će srušiti i upotrijebiti materijal kod gradnje nove škole.

Tako će se, hvala Bogu, otpočeti s gradnjom škole odmah s proljeća, a time ujedno odstraniti mnogo zlo, koje tereti i učitelja i djecu. Sadanju je naime školni zgrada posve nepodesna za svrhu, kojoj ima da služi, a u sobu u kojoj se obučava oko 120–130 djece jedva bi ih se smjelo smjestiti 70, s obzirom na higijenske i školske propise. — Učiteljski stan je vlažan. Sa njegovih zidova svaki se čas kotrijaju kapljice na pod, a uslijed vlage niču po podu glijivice.

Iza teškog rada u školi mora da učitelj udiše ovu vlagu i kvari zdravlje, mjesto da mu bude soba mjesto odmora i okrepe za daljni rad!

Gradnju dvorazredne škole u našem selu pozdraviti će svatko s veseljem, a ponajviše učitelj i djeca, kojima je danas sudeno, da u neshodnim prostorijama borave dane.

Sv. Ana, kod Jastrebarskoga, 13. rujna.

Naše općinsko zastupstvo zaključilo je, da se za područje sv. anske općine osnuje dobrotoljno vatrogasno društvo. U tu je svrhu votiralo za prvi početak 500 K.

Na osnutku čete već se ovdje živo radi, je se za to interesuje i ovdješnja inteligencija i sav narod. Napose se oko loga u velike trse gg. Šupnik, ravnajući učitelj Šupnik i opć. bilježnik.

Ovih dana bio je kod nas vatrogasnji izaslanik g. Kolarčić u selima Ivančići, Dragi i Gorici, da izvidi mjesne prilike glede dobave vode i ustanovi vrstu garnitura za naše potrebe.

Domaće vijesti.

Ljena vijest. Odlični starina i Nestor hrv. pjesnika presvij. gosp. Ivan vitez Trnski prispolje je Samobor u pohode svome sinu kot. predstojniku g. vitu Trnskomu. Dobro nam došao!

Tridesetgodišnjica misništva. 10. rujna proslavio je g. Janko Popović, um. grko-katolički župnik u Samoboru, tridesetgodišnjicu misništva. Jubilaru srdačno čestitamo!

Promaknuće. Gosp. Vladimir Stražnicki, kot. pristav II. razredu imenovan je pristavom I. razreda. Čestitamo!

Posveta barjaka vatrogasnoga društva u Krapini. K ovoj proslavi što se održala 8. o. mj., a ispaljena upravo sjajno, prisustvovalo je iz Samobora 12 vatrogasaca pod zapovjedištvom vježbene straže Bogum. Tonija Krapinsko je gradanom dokazalo i tom zgodom, kako umije bratski dočekivati gostove i upriličivati slave, koje neprolaze neopoznato i hladno, nego se živo sijeku u pamet i osavljaju trajnu uspomenu u duši učesnika. U svem je prisustvovalo slavi 28 vatrogasnih društava iz raznih strana domovine, te 4 glazbe. Posvetu je barjaka obavio pod vedrim nebom Samoborac g. Stjepan Vukovinski, podarhidiakon i župnik krapinski. Naše vatrogasce osobito ljubazno primješa tamošnji odlični gradani gg. Adolf Kompare, Vinko Vanič i Rudolf Vanič. Njihovo prijateljstvo upoznali su samoborski vatrogasce već prije 6 godina, kadno su prisustvovali 25-godišnjici vatrogasnoga društva, a tada se samo ponovo mogao uvjeriti o njihovim simpatijama i nepromijenjenim osjećajima prijateljstva. Sva trojica ovih gradana upravo se natjecale u skribi, gostoprimstvu i iskrenoj pažnji, samo da učine samoborskim vatrogascima još ugodnijim boravljenje u Krapini. Za ovu njihovu brigu i trud neka im je ovim izrečena najtoplja hvala!

Družba „Braće hrvatskog Zmaja“ preuzeala je besplatno u svoje ruke uređenje i upravu gradske knjižnice i grada muzeja u Zagrebu.

Grad. knjižnica sadržavat će knjige svih struka iz područja svih znanosti, kao i beletristiku, te će ih staviti na porabu općinstvu u čitaonici, gdje će se moći čitati i novine, časopisi, a po vremenu prirediti i po koje predavanje. U grad. muzej sabrat će se svekoliki predmeti, važni po kulturu i historiju grada Zagreba i neposredne okoline.

Družba moli sve hrvatske rodoljube, koji bi bili voljni darovati, grad. knjižnici i muzeju svoje knjige ili takove predmete, što će ostati svojinom grada Zagreba, neka ih izvole priposlati društvu.

Društvo za poljepšanje Samobora proslavilo je u srijedu, 11. o. mj. čednim načinom dvadesetpetgodišnjicu svoga opstanka. Društveni odbor održao je iznjedrije sjednicu, u kojoj se pretresalo o raznim prijedlozima i radnjama, koje bi društvo imalo preduzeti. Poslije toga bila je mala ali animirana zabavica u Aninperivoju, kod koje je učestvovao društveni odbor, a iz Zagreba su se odazvali bivši revni odbornici društva gg. Huth i Szengyorgy.

Gosp. Cernovsky kao predsjednik osvrnuo se u svom govoru na dvadesetgodišnje revnovanje društva i istakao glavnije radove, koje je društvo obavilo. Sjetio se i prijašnjih marnih radnika u društvu, te zašlio, da društvo uzmognie i dalje napredovati kao dosada. Još je nadzdravljeno društvo potpredsjedniku, tajniku, blagajniku, općini samoborskoj kao i čitavom odboru.

Kad je pala noć, društvo se povratilo u Samobor. Tako je skromno proslavljena 25-godišnjica društva, kojem je sav rad bio bez buke, ali su plodovi njegova rada vidljivi na svim ljeđim tačkama naših šetališta, puteva i najbližih brežuljaka.

Samoborska štedionica kupila je kuću u Gajevoj ulici, gdje stanuje cestar Domin, od njezina vlasnika g. Franje Reitera st. za svotu od K 2400. Time si misli štedionica proširiti svoj dosadanji posjed na Trgu Leopolda Salvatora, koga je već prije kupila od istoga vlasnika. Kod sagradi novu kuću imat će prolaz do Gajeve ulice. Gradnjom će početi po svoj prilici već do godine.

U Hydropatskom zavodu, koji 15. o. mj. zavrije svoju ovogodišnju sezonu, bilo je na lijecenju od 15. svibnja do danas u svem 136 bolesnika. Ovamo nijesu uračunani domaći pacijenti. Od bolesnika probavio je svaki popriječno 3 i pol tjedna u zavodu. Po tome je statistički iskaz ovaj: 136 bolesnika za 505 tjedana ili 3336 dana.

Učiteljske vijesti. Budući da je ravnajući učitelj g. Milan Lang zamolio dopust radi opravka narušena zdravila postavljen je namjesnim učiteljem za vrijeme potrebe u našoj pučkoj školi kandidat učiteljstva g. Stjepan Kranjčević.

Pismo iz Amerike. Naš sugradanin g. Josip Kompare primio je pismo iz Amerike sa ovom adresom: Stovani gospodin Josip Kompare, Živila Hrvatska. Pismo je predano 26. kolovoza u Cikagu, a prispoljeno je 7. rujna u Samobor, premda nije na adresi nazvana niti Evropa, niti Monarkija, a niti Samobor. Svakako rijedak i zanimljiv slučaj, pa si g. Kompare može samo čestitati, da ga je pismo našlo i kraj tako manjkave adrese i to još iz daleke Amerike.

Š trga. Stritar Petar Kirali zaplijenjen je kolaru jaja radi prekupljivanja, koja su na javnoj dražbi prodana.

10. rujna zaplijenjeno je tržni nadzornik A. Kogo jednu košaru grožđa seljaku Sečnu iz Rakovice. Grožđe je bilo još saseno zeleno, a sumnja se, da je ukrađeno, jer se Sečen nije mogao iskazati da je to grožđe iz njegova vinograda.

Orožde je odmah na javnoj dražbi prodano.

Uređenje i taracanje Gradne. Povodom utoka opć. poglavarskog trga Samobora i većeg dijela interesenata ukinula je zemlja vlasti, kojom je bilo određeno taracanje potoka Gradna od Grčevog do Šimčeva mlinu troškom od K 24.700, kojega bi imala pokriti općina sa 12.350 K, a interesenti sa 11.350 K; dok bi 1000 K pridonio cestovni zemlji, erar.

Vlasti je dakinula rečenu županijsku odluku s razloga, što operat o takovu uređenju potoka nije bio jasno izložen, ni oglašen, pak su time bili povrijedeni postni povni propisi u svojoj bitnosti, uslijed česa je bila uskraćena interesentima prilika, da predmet dovoljno prouče i o njem se u svoje doba izjave.

Vlasti je ujedno upozorila županijsku oblast, da proračunski troškovi iznose K 24.700, a utjecatelji predstavljaju doprinos od K 18.065:50; dakle da je sada ogromna većina interesenata protiv predloženog uređenja, po tom da je najzgodnije da se čitavo rješenje na neko vrijeme odgodi, dok ne nastupi povoljnije raspoređenje.

Nova štrcaljka u tvornici štapova u Bregani. Prekojuće je prokušana vatrogasnog štrcaljka rastavnjača, koju je vlasnica gda. barunica Alinoch nabavila za svoju tvorničku vatrogasnog četu. Pohvalbu je obavio poznati naš vatrogasnog stručnjak i tajnik "Zajednice" g. Mirko Kolarčić u nazočnosti izaslanstva vatrogasnoga društva u Samoboru gg. Dure Lesca i B. Tonija, te tvorničkog zastupnika g. Franje Samse. Za preduzeta pokusa i pregledbe uglađljeno je, da je rastavnjača štrcaljka nabavljena od tvrdke R. A. Smekala u Zagrebu, dvomlazna, te najnovijega sustava, siše i bacu vodu s obje strane, a ima ravnotežu za prijenos snage. Snaga je sisanja ustanovljena iz dubine od 85 m, a tlakomjer uporabom zraka pokazivalo je 4, a uporabom vode 10 atmosfera. Mlazovi su bili stalni i jaki. Još je ustanovljeno, da je stroj graden od valjana gradiva, te da mlazovi dosiju do svih tvorničkih objekata. Tom zgodom pokazala se još i potreba nabavke jedne dvodijelne sastavnjače ljestve u duljini od 8 m, i jedne nosive rastegače ljestve od 10–12 m, te nešto razvavnoga oruđa.

Tvornička četa brojiti će oko 30 članova, za koje će trebati posebne vježbe i opreme.

† Antonija Gollner rođena Vučinovec, supruga učitelja u Koprivnici g. Julije Gollnera, umrla je 5. o. m. u dobi od 37 godina. Laka joj zemlja!

Nove čitanke. Ove su godine uvedene za II. i III. godište pučkih škola nove školske knjige. Ove su čitanke uredene za predstojnikovanja M. Rojca, a vrijedi ista čitanka za seoske i za gradske pučke škole. Knjige su pomne sastavljene, a na prvi mah se opaža da je uvrštena množina članaka, koji su podesni, da pobjude patriotsko čuvstvo u mlađeži. Između pjesama koje se nalaze u ovim novim čitankama ima ih više i od naših Samoboraca: prof. Josipa Milakovića i domaćeg učitelja Bogumila Tonija.

Vojnička vijest. Izučeni pitomac kadeške škole g. Leo Spigelski imenovan je časničkim zamjenikom u 6. pješačkoj pukovniji, koja je smještena u Budimpeštu.

Pučka knjižnica i čitaonica održat će dne 22. rujna t. g. u 2 sata po podne VIII. redovitu glavnu skupštinu, sa slijedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izještaj tajnika. 3. Izještaj blagajnika. 4. Izještaj knjižničara. 5. Razni predlozi. 6. Podjeljenje apsolutorija. 7. Izbor upravnog odbora. Pozivaju se gg. članovi, da k ovoj skupštini nefaljeno dođu.

U društvo su pristupili ova gg. Ivan Fresl, učitelj u Grizanima, Vjenceslav Vuković, Ivan Mahović, Stjepan Kranjčević, te samo za čitanje knjiga Stefana Poščak i Anka Kirin.

Trovanje riba u potoku Bregani. Javila nam prijatelj iz Bregane, kako se neki ljudi dadeše na nemio posao, pa truju ribu u potoku Bregani. Uz veću ribu pogiba tu velika množina sitne, pa ako tako potraje, mogla bi Bregana ostati bez riba, a naročito bez omiljene pastrave, koje su se prije u pomenutom potoku u velikom broju nalazile. Općina bi morala pripraviti na ove ribiće, pa istražiti i to, otkuda im otrov, kojim ubijaju ribu, i tko im ga daje.

Automobil što ga voze konji. U današnje doba, kada je vožnja automobilima postala svjetskim sportom, zanimat će naše čitatelje jedna vesela zgodba u kojoj su pače i seljački konji došli do časti, da u pomanjkanju benzina potegnu svoje inače poznato strašilo — automobile.

Bilo to prošlog mjeseca kadno si g. M. K. iz Zagreba preduzeo putovanje Zagreb-Samobor-Brežice-Zagreb, uvezli su sobom za suputnika jednoga činovnika. Automobil potegao i za kratko vrijeme evo li naših putnika sretno u Samoboru. Odsjedao je kod gostionice "Oradu Trstu" i za čas dva liza kako okrilepiše svoje želuce, krenule dalje ne misleći da bi valjalo i njihovoj bedevijoj utrobu napuniti, koja po naravi svojih takoder ne može da gladna vozi. Voze se dalje sremi putnicu, a kad oni do Jesenice, a ono najedampet bedevija stane. Stanu je pregledavati, koji joj je došao bijes, kad opaze na svoju nesreću, ali prekasno, da su je zaboravili hrabriti. Uzmanjkao je automobilu benzин. Počele putnike da može teške muke. Trebalo je naći izlaz iz ove neugodne situacije. Ne mogavši se nitičemu boljemu domisliti, odlučile da se uteku najvećim protivnicima njihove bedevije — seljakim konjickima. U tu svrhu pozovu jednoga seljaka, da im potpregne svoje konje pod automobile i da ih dovede do Brežica,

gdje će dobiti za njega hrane. Pogodiše se za 6 kruna. Ali tim se još nije rješili nevolje. Došlo je sad i drugo. Kad je seljak pripremio konje uz automobile počnu se ovi propinjati u vis, drhčuti od straha, da će ovo njihovo strašilo po običaju proti njima. Teškom mukom pošlo je njihovom gazdi za rukom, da ih napokon sprijatelji sa novom njihovom ulogom i da se zakaniše, te potegeš prema Brežicama.

Pred mostom preko Save i Krke kod Brežica stane ova čudna ekspedicija putnike (g. haruna G. iz M) na automobile, ali dakako u naravnoj vožnji. Stali se ovi čuditi ljudima na automobile što su ga vozili konji, te saznavši za njihovu nepriliku odstupiše im pol litre benzina, koji je potpuno dostao da riješi nesigurne putnike neugodnog položaja. Tako je u ovoj neprilici bilo i sreće, ne samo za putnike, nego i za kirijaša, koji je dobio 6 K, a i za konje, što su se prije reda riješili nepočudna voza.

Besmislene dopisnice sa nekakvom molitvom počele su kolati i po Samoboru. Danas nam je više ovakih molitvi dostavljeno na uvid. Pismo bi imalo točku biti iz Jeruzalema i ima se bezuvjetno prepisati i slati na 9 mesta, na 9 prijatelja u 3 dana. Dopisnica sadržaje groznu prijetnju za one koji ne poslušaju ove zapovijedi. Dogodit će im se se užasna nesreća kao nekome iz Križitije, koji nije htio da sluša, pa je ubio svoju vlastitu kćer za tri dana. Tko posluša, toga će naravski dostići velika sreća. Da bude sve to vjerojatnije, potpisana je dopisnica u ime "Majke Božje i sv. Antuna Paduanskog".

Kako se te dopisnice stale širiti, sigurno je, da lakomšljeni svijet nasjeda, prepisuje ih i od straha pred strašnom kaznom šalje dalje.

Upozorujemo općinstvo, da koga dode ta "po-božna" poslanica neka je jednostavno baciti u kut i neka ne nasjeda ovakim ludorijama. I vrijeme i novac dade se za druge pametnije stvari upotrijebiti, negoli su ove besmislice, što su bez svake sumje nikle iz neke previše usijane glave.

Krava proždria krumpir. Dana 11. o. m. dotjerao je jedan seljak iz Sv. Nedjelje kr. kotarskom veterinaru jednu kravu, kojoj se je zaustavio krumpir u jednjaku. — Krava bi bila uslijed udušenja poginula, da joj nije veterinar krumpir iz jednjaka odstranio.

Kanalizacija.

Već se višeput u Samoboru isticala potreba kanalizacije pojedinih ulica. Napose se naglašuje potreba takove kanalizacije u Gajevoj ulici. A sve to bilo je već i predmetom ra pravljanja u trgovinskoj sjednici.

Da se svadga najjače ističe Gajevo ulica kao prva, gdje bi valjalo otpočeti uređivanjem, to je razumljivo. Tamo najviše izbjiju manje, nedostaci i neprilike, koje su samo nužnom posljedicom neuredenosti one ulice. Osjeća se, da bi valjalo pristupiti k radu i to nesamo da se nešto učini za stanovnike Gajeve ulice u higijenskom pogledu, već i stoga, što je Samobor ljetovalište i lječilište, na koga svak još i većma svrača svoje poglede, negoli na drugo koje mjesto.

Doznajemo, da ovo pitanje dolazi ponovo na dnevni red u idućoj sjednici trgovinskog zastupstva. Zast. Levičar podnio je naime prijedlog na trg. poglavarskog, u kome zagovara, da se kanalizacija u Gajevoj ulici odmah provede. On je s tim prijedlogom podnio i promjenu i proračun za izvedenje kanala i sračunao da bi ova radnja bez rigola stajala K 4486:70. Od toga imala bi — po mišljenju predlagajućevu — uplatiti općina K 3169:47, a vlasnici kuća u Gajevoj ulici K 4486:70.

Ne pačamo u račun g. L. Taj dolazi pred trgovinski zastupstvo i ono će najbolje znati prosuditi, da li je taj račun podesan po općini, i da li joj može postužiti kod eventualnog uređivanja Gajeve ulice.

Drugo je medutim pitanje dati se može kanalizacijom Gajeve ulice odmah poceti, kako to traži g. zastupnik Jambić u najboljoj namjeri.

Za ovu god. ne nalazimo u proračunu stavke, koja bi glasila na uređenje Gajeve ulice. Drugih pokrića za sada nema. I do godine teško bi se mogla staviti u proračun svota za kanalizaciju, ako bismo iole hijeli poštediti općinare. A bilo bi već stoga nemoguće, jer se ne ukazuje samo nužda, da se uredi i kanalizuje Gajevo ulica nego i Rambergova, Samostanska i Starogradskia ulica.

A za to bi trebalo velikih novčanih svota i žrtava, koje se nikako ne smiju natovariti našim općinama, koje u ovaj čas tištu i druge daće kao n. pr. one za regulaciju Grude i Rakovice.

Stvar ce se ipak morati prije ili kasnije da uredi. Mi to priznajemo. Ali to će se morati učiniti načinom, koji neće dati povoda, da se preoptere naši porezovnici.

Trošak za kanalizaciju mogao bi se na pr. način prorijediti i u općinske šume, što da se i onako pokazuje prijetko nužnim. Tako bi se dobila svota, koja bi bila od porabe za izvedenje kanalizacije pomenutih ulica, a općinari ne bi trebali ništa pridonijeti.

Riječ je na zastupstvu, da u pravo vrijeme reče svoju.

Gospodarstvo.

Prerana berba.

Opozivimo, da su nekoj vinogradari već prije osam dana počeli berbom Portugalska. Ma da je ova vrsta

ranijsa, ipak ne stoji, da je ovo grožde sada već potpuno dozrelo. Iz toga što je ovo grožde zadobilo zasigito crnu boju i postalo slatko, ne slijedi još da je i potpuno dozrelo. Istina može se naći već sada po gdje-koji grozd na čokotu, koji je sasvijem dozrio, no preko polovica grožda još je ipak nedozrelo. Želimo li imati što bolje i vrednije vino ne smijemo siliti berbom, nego ostaviti grožde što dulje na trsu, da potpuno dozrije. To više što je vrijeme povoljno, a grožde posve zdravo i nema baš nikakova uzroka, da ga prije vremena poberemo. Kraj ovako toplog i lijepog vremena dobiva još i portugizac danomice na sladoru, a time mu se svakim danom za toliko i vrijednost povećava.

Dakako da i u tome može biti izuzetaka, ali to može biti samo onda, ako se nešto prije bere s namjerom, da se proda odnosno konzumira, odmah kao slatki mošt ili u slučaju, da je nastalo kišovito i hladno vrijeme, te grožde začelo pucati i rapidno pljesniti i gnijiliti.

Ovaj potonji razlog zasada jošte — hvala Bogu — ne postoji, pak bi bilo neuputno, da si bez potrebe — upravo hotice preranom berbom umanjujemo vrijednost vinu.

P. C-r

Primili smo:

Povrćarstvo i kuharstvo. I. i II. dio. — Ovu su dvije dragocjene knjizice, koje je izdala "Voćarska udružba u Karlovcu". Prvi dio govori o seoskim kuhanjama i kuhanju, a tko znade, kako su mnogim seoskim ženama nužne pouke u kuhanju, taj će znati i pravo ocjeniti vrijednost knjige ove vrste. Tu nalazimo razne pripreme jela na laki način, te upute kako se može prirediti zdrava, jestiva i tečna hrana prema onoj, da je u zdravu tijelu zdrav duh, i da tko hoće živjeti, taj se mora zdravo i uredno hraniti.

Dругi dio govori o vrtu uopće, o njegovu uređenju, o spremanju povrća za zimu itd.

Za naš seljački svijet mogu se ove knjizice najtoplijije preporučiti, a svim rodoljubima staviti na dušu, da ih šire među narod. Cijena im je upravo neznačna — 8 filira po komadu.

PROSVJETA.

Zapisci sa sela. Gosp. Rudolfo Franjin Magjer javlja nam, da je predao u štampu knjigu pripovijesti pod natpisom "Zapisci sa sela". Knjiga će sadržati 37 pripovijesti, a bit će ilustrovana sa preko 25 izvornih ilustracija. Cijena broširanoj K 150, a vezanoj K 250. Cista dobit namijenjena je za podignuća Strossmajerovog spomenika. Naručuje se kod pisca u Slijevićima, z. p. Donji Miholjac.

Zemljovid i zemljopisni atlas za pučke škole. Knjižarnica M. F. Strmeckoga u Zagrebu imade na zalihi još velik broj zemljovida kraljevine Hrvatske i Slavonije, koji je stručnjaci ocjenjen, a zem. vlasta dozvolla je, da se upotrebljava u srednjim i pučkim školama. Cijena je zemljovidu 12 K; napetom na platno 15 K. — Isti je tako izdala rečena knjižarnica "Zemljopisni atlas za pučke škole", koji je crtan po osnovi učitelja Stj. Siročića, te zaslužuje svaku pažnju i preporuku. Cijena je atlasu K 120; ukoričenom K 140.

Svačić kolendar za godinu 1908. doštačava se, pa će ovih dana izaći. Sadržaj mu kao i prijašnjih godina veoma biran, pa je nade da će ga rodoljubno općinstvo i ove godine oduševljeno primiti. Poznato je pak, da je kolendar "Svačić" pokrenut upravo zato, da se njegovim prihodom uveća podrška siromašnim učenicima hrvatskih škola u još uvijek otudnom Zadru. Dužnost je stoga svakoga rodoljuba, da ovaj prekrasni kolendar kupi, jer time doprinosi za jednu od najvećih naših potreba. "Svačić" dobivat će se u svim hrvatskim knjižarama i kod trgovaca, koji se bave prodajom kolendara uz cijenu od K 120 a veće narudžbe neka se poslužuju izdavateljici "Hrvatskoj knjižarnici" u Zadru.

Prilozi za povijest grada Siska. Ovo je natpis fajlonu, što ga donosi već u više brojeva "Sisački glas", a piše ga Samoborac i tamošnji ravnatelj više pučke škole Ferdo Helele. Kad bude ova povijest dovršena, odištačat će se u posebnoj knjizi.

Ljetovališni gostovi.

(Od 15. kolovoza do 15. rujna.)

Dobrin Marija, posebnica, — Budimpešta. Goropić Mirko, kožar, obrtnik Vel. Trgoviste. — Marija Jurić Zagorka, suradnica "Ozbora" i književnica Zagreb. — Kovačević Miladin, kr. porezni official, Sisak. — Lamasci Stefanija, supruga trgovca, Budimpešta. — Mikulić Milka, posebnica, Zagreb. — Raizner Ljudevit pl., gimnazijalac, Zagreb. — Raizner Arthur pl., kand. farm. Zagreb. — Stromszy Ladislav, kr. drž. nadšumar, Ivanska. — Variadi Franjica pl., supr. činovnika, Varaždin. — Kluka Marijana, supruga revidenta drž. kolodvora na kćerkama, Zagreb.

Krumpir

kupujem u većoj i manjoj količini. Pobilje u upravi "Samoborskog lista"

I.hrv.tvornica štapova

baruna Alnoch-a u Bregani

kupuje bukova, grabrova i javorova glatka, ravna, 30 do 80 cm. debela, 2—4 metra duga stabla i plaća povoljne cijene.

Za proizvod štapova kupuje u svakoj količini kestenove, jasenove, svibove, drenove i ljeskove ravne štapove (štile). Pobliža uputa i pogodba kod

Ravnateljstva tvornice štapova
u Bregani kraj Samobora.

Važno za svakoga tko želi imati dobar

pelinkovac!

Sve vrste svježih upravo prispjelih mirodija za

pelinkovac!

rožića, smokava, oreška, cimta, vanilije, grozdica, koriandera, gorušice, bijelogra i žutoga sladora itd. uz najniže cijene preporučuje

V. Matota.

Traži se

mali podrum za vino.

Pobliže u upravi „Sam. lista“.

Javna zahvala.

Svima onima, koji su moju dobru majku

Katarinu Fabijanec

sproveli do posljednjeg počivališta, kao što i vele uč. g. dr. Bišćanu, koji joj je za vrijeme bolesti brižljivo pružao liječniku pomoći, ovime najusrdnije zahvaljujem.

Fanika Fabijanec.

Gostionica „Kraljici prirode“

(Vila Eduard Presečky)

nalazi se u čarobnom Anin-perivoju, te je ugodno sklonište za odmor, okrepni i zabavu. — Divotni vidici pružaju gostima vanredan užitak. — Svježe gorski uzduh prija grudim i podaje trepko zdravlje.

U gostionici se toči za okrepu gostiju:

Izvrano domaće vino iz vlastitih vinograda, kao i **svježe ožujsko pivo**, dobiju se sve vrste

— topnih i hladnih jela —

kao i sir Emmentalski, domaći, švicarski itd., salama, jaja, slatko i kiselo mlijeko, maslac, bijela i crna kava, kakao, te priznati Samoborski kruh iz moje svestrano priznate uzorne pekarnice.

Po narudžbi dobije se **Janjetina, odojak, tepo Želji** i sve druge vrste jela.

Objed se može i posebice naručiti, da se naznači broj gostiju i vrsta jestiva, te da to domaći naziv ustanemo, a strani pismeno u Smidhenovoj ulici broj 4.

Dr. Friedländera

Tinktura za kurje oči

najbolje sredstvo za odstranjevanje kurjih oči, žuljeva, ozebina itd. bez ikakove Loli. — Dobiva se u Samoboru samo kod

MAVRE NEUMANA (Filipa Jurčića nasljednik).

Cijena bočici sa uputom uporabe 80 filira.

SAMOBORSKA TISKARA

I PAPIRNICA

SLAVKO ŠEK

SAMOBOR,

TRG NADVOJ. LEOPOLDA SALVATORA.

Preporuča se sl. p. n. općinstvu za točnu i solidnu izradbu svih tiskarskih radnja, a napose veće, gg. svećenicima, župnim uredima, gg. učiteljima, kotarskim, općinskim i privatnim uredima, štedionicama, bankama, trgovcima, obrtnicima, gospodarjicama itd. za izradbu tiskanica, listovnih papira, računa, omota, memoranda, opomena, posjetnica, zaručnih i vjenčanih karta, osmrtnica itd. itd.

Prodaja papira uz tvorničke cijene na malo i veliko.

Listovnog papira u omotima i u škaluljama, pripovijesnih, školskih i trgovackih knjiga, koledara te piso-risadeg materijala.

Cijene vrlo umjerene.

